

アイヌタイムズ

第 60 号

2014 年 9 月 30 日 (火) アイヌ語ペンクラブ

El AinuTimes n-ro 60 eldonita en la 30-a de septembro 2014
aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Kapattatni *kahunsyou*

(La ajnua [t.e. aina] lingvo)

Samormosir ta *sugi-kahunsyou* asur as korka, aynumosir ta *sugi-kahun* moyo rapok ta, kapattatni *kahun* poronno hopunpa ruwe ne.

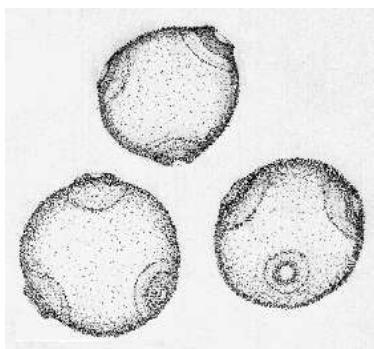
Sirpaykar kor kapattatni *kahun* hopunpa ruwe ne.

Sirpaykar kor inne utar soyne ruwe ne.

Goorudenwiiku etok wano 6 cup atpake pakno rera as wa kapattatni *kahun* hopunpa ruwe ne.

Kapattatni *kahun* anak *1-mirimeetoru 40-bunno-1* pakno pon ruwe ne.

Newaanpe re etuk pe (*kahunkankou*) kor ruwe ne.

Polenozo de japana blanka betulo

(Esperanto)

En la janana ĉef-insulo Honŝuo bone konata estas la polenozo de la japana kriptomerio Sugio. Sed aliflanke en la nord-insulo Hokkajdo malmulte da Sugia poleno flugas, sed multe da betula. Kun printempo la betulaj polenoj venas.

Printempe multaj homoj troviĝas ekstere. De antaŭ Ora Semajno(*) ĝis komenco de junio vento blovas kaj la betula poleno flugas.

(* Ora Semajno: la japanaj malfruaj aprilaj kaj fruaj majaj seri-festotagoj)

Diametro de la betula poleno estas ĉirkaŭ unu kvardekono de 1-milimetro.

La poleno havas karakterizajn formojn, tri ĝibaĵojn (polenajn tubojn). (Bildo-1)

Kapattatni *kahun* a=seru kor oka=an yakun te pakno kapattatni *kahun* ewen kur somo ne yakka, sine an pa wano ekuskonna ewen hi ka an nankor.

Tasum utar hempakiw oka ya ka a=erampewtek korka, tap uhunak aynumosir ta kapattatni *kahun* ewen utar poronno okay pe ne yak a=ye ruwe ne.

Kapattatni *kahun* anakne, aynumosir ta patek okay pe ne kuni a=ramu nankor korka, ekanay wano *Yooroppa-hokubu* or ta neya *Amerika-hokubu* or ta neya okay pe ne ruwe ne. Kapattatni *kahun* anakne *arerugii* tasum ne wa, motoho anakne sine an *tanpakusitu* ne ruwe ne.

Ne tasum a=ki yakun, a=sikihi mayayke ka ki, etupecikka=an ka ki, esna=an ka ki, etumu=an ka ki ruwe ne.

Kapattatni *kahun* ewen utar anakne, *kabutu-kabinsyou* ki hi ka an wa, *ringo*, *sakuranbo*, *kiii*, *nasi*, *momo*, *itigo*, *meron*, *puramu*, *kaki* neya a=e yakun, a=paro mayayke hi ka an ruwe ne. Ne tasum wen yakun, atu=an hi ka an ruwe ne.

Hokkaidouritu-eisei-kenkyuuzyo or ta, 1996 pa wano *taiki* or un kapattatni *kahun* piski kor an. Tane usa *Hokenzyo* or un utar turano *Hakodate*, *Sapporo*, *Iwamizawa*, *Asahikawa*, *Obihiro*, *Kitami* (Aynumosir or un poro 6 maciya kotan) or ta ne *kahun* piski ruwe ne.

Ne 6 kotan or ta iyotta poronno, *Sapporo* or ta *kahun* hopunpa ruwe ne. *Hakodate* akkari *Obihiro*, *Obihiro* akkari *Kitami*, *Kitami* akkari *Asahikawa*, *Asahikawa* akkari *Iwamizawa*, *Iwamizawa* akkari *Sapporo* or ta poronno *kahun* oka ruwe ne.

Hakodate or ta *Sugi-kahun* ka poronno hopunpa kusu, ne uske ta *Sugi-kahun* ka piski ruwe ne.

Aynumosir or ta, 4 cup kes wano 6 cup atpake pakno kapattatni *kahun* an. 5 cup kes wano 7 cup atpake pakno *bokusou (ine-ka) kahun* an. 8 cup kes wano 9 cup atpake pakno *yomogi-kahun* an ruwe ne.

Mosma *kahun (Itii neya matu neya)* ne yakka, *Sapporo* or ta piski ruwe ne.

Eê homoj sen la simptomoj, se daŭre enspiradas la betulajn polenojn, tiuj povas subite havi la betulan polenozon iu-jare.

Onidire en Hokkajdo lastatempe pliiĝas malsanuloj en la betula polenozo, kvankam oni ne scias la precizajn nombrojn de malsanuloj.

Oni emas pensi, ke troviĝas la betula polenozo nur en Hokkajdo. Sed rigardante la mondon, ĝi jam de longe troviĝis kaj troviĝas ankaŭ en la norda Eŭropo, la norda Ameriko kaj aliaj.

La polenozo estas alergia morbo, kiun kaŭzas specifika proteino inkluzivita en poleno.

La simptomojn karakterizas okula jukado, nazmuko, ternado, noza obstrukco kaj aliaj.

Onidire parta malsanuloj en la betula polenozo samtempe suferas de anafilaksio de fruktoj: Se tiuj manĝas pomon, ĉerizon, kivon, piron, persikon, fragon, melono, prunon, persimonon kaj aliajn, povas esti, ke tiuj sentas jukon en sia buŝo kaj eĉ vomigas okaze de severa sanstato.

Hokkajda Instituto pri Publika Sano komencis observi la betulajn polenojn en la aero ekde la jaro 1996, kaj nun observas ilin en ĉefaj 6 urboj en Hokkajdo (Hakodate, Sapporo, Iwamizawa, Asahikawa, Obihiro kaj Kitami) kunlabore kun anoj de sanitaraj oficejoj.

El la 6 urboj Sapporo estas la urbo, kie la polenoj flugas la plej multaj. En la aliaj sekvantaj la polenoj tendencas al malmultiĝo laŭ jena ordo: Iwamizawa, Asahikawa, Kitami, Obihiro, Hakodate.

Kaj en ĉi tiu lasta - Hakodate- flugas ankaŭ multe da Sugiaj polenoj, tiel ke oni observas tiujn.

Ĉefaj polenozoj en Hokkajdo estas jene: la betulaj ekde malfrua aprilo ĝis frua junio, paŝtejoj (gramineaj) ekde malfrua aprilo ĝis frua junio, artemiziaj ekde malfrua aŭgusto ĝis frua septembro. Ankaŭ aliajn polenojn (taksusaj, pinaj kaj aliaj) oni ekzamenas en Sapporo.

Ankaŭ aliajn polenojn (taksusaj, pinaj kaj aliaj) oni ekzamenas en Sapporo.

Newaanpe *Hokkaidouritu-eisei-kenkyuuzyo* or un *hoomu-peezi (kahun-zyouhou)* ka ta a=nukar easkay ruwe ne. La observa kaj analiza raportoj pri tio estas donita en TTT-ejo de la Instituto kiel informo pri polenoj.

<http://www.iph.pref.hokkaido.jp> (japane)

http://www.iph.pref.hokkaido.jp/pollen/pollen_info.asp (japane)

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.

Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio),

2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.

La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.

(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,

Adreso: HAMADA Takaŝi

1-32-136, Tomioka, Otaru-ŝi, Hokkajdo,

e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),

TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.

e-poŝto: hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.

2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*

3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*

4. Verda litero estas Esperanta.